

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
T.a.v. Adriaan Brouwer, manager Juiste Zorg op de Juiste Plek
Parnassusplein 5
2511 VX Den Haag

Orteliuslaan 871
3528 BE Utrecht
Postbus 1539
3500 BM Utrecht
030 297 03 03
info@patientenfederatie.nl
www.patientenfederatie.nl

IBAN NL07RABO0188933328
BIC RABONL2u
BTW-nr. NL801406134B01
KVK 40482340

datum Utrecht, 25 januari 2021
onderwerp **Reactie discussienota Zorg voor de
Toekomst**

Geachte heer Brouwer,

Meer mens, minder patiënt. Die titel gaven we in 2018 aan onze toekomstvisie¹. Een titel die precies samenvat waar het voor ons in de kern om gaat. We zijn allemaal anders en dat is maar goed ook. Dé patiënt bestaat niet. Maar we streven wel allemaal naar een goed en betekenisvol leven. Dat is ons punt van vertrek én aankomst in reactie op de discussienota *Zorg voor de Toekomst*: het perspectief van mensen zelf.

In de ogen van Patiëntenfederatie Nederland komt dat perspectief in de discussienota nog onvoldoende tot zijn recht. Wij zien vooral maatregelen waarbij bestaande instellingen en instituties centraal staan. Wij moedigen u graag aan om radicaal te kiezen voor het perspectief van mensen zelf in de uiteindelijke versie van de contourennota.

Daarom nemen wij in onze reactie de vijf toekomstbeelden van onze visie als uitgangspunt. We voegen daar een zesde punt aan toe waarin we onze reactie op de voorstellen voor organisatie en financiering bespreken.

1. In 2030 is het voor mij gemakkelijk om gezond te leven

In 2030 is gezond leven een vanzelfsprekendheid. De keuze voor gezond leven ligt voor iedereen binnen handbereik. Naast het omgaan met ziekten heeft het voorkómen ervan grote prioriteit.

Er is terecht steeds meer aandacht voor preventie en de Patiëntenfederatie deelt dan ook de urgentie van een betere aanpak op dit gebied. Een aanpak die minder vrijblijvend is. Helaas constateren wij dat maatregelen om gezond leven aantrekkelijker en gemakkelijker te maken nagenoeg volledig ontbreken, omdat preventie in de discussienota grotendeels beperkt blijft tot het domein van het ministerie van VWS. Maatregelen op het gebied van preventie in brede zin komen slechts zijdelings aan de orde, terwijl de grootste winst juist daar valt te behalen. Patiëntenfederatie Nederland ziet dat als een gemiste kans.

2. In 2030 is alles voor mijn gezondheid binnen mijn bereik

¹ <https://www.patientenfederatie.nl/visie>

Alle basale voorzieningen die ik nodig heb om actief met mijn gezondheid en zorg bezig te zijn, zijn toegankelijk, goed bereikbaar en betaalbaar. Ik heb de regie en maak bewust gebruik van mijn digitale mogelijkheden.

De discussienota besteedt ruim aandacht aan het in de regio organiseren van de zorg en het sociaal domein. Dat past bij de al langer bekende nadruk op de juiste zorg op de juiste plek en de rol van de regio daarin. De Patiëntenfederatie steunt deze beweging en is optimistisch over de mogelijkheden om de zorg en het sociaal domein op die manier dichterbij mensen te organiseren. Tegelijkertijd vinden wij dat de discussienota op dit gebied nog teveel vanuit het perspectief van instellingen is geschreven. Netwerkgorg en het stimuleren daarvan verdient wat ons betreft meer aandacht. We zijn positief over de voorgestelde integrale aanpak van sociale problematiek en de financiële ruimte om de daarvoor noodzakelijke ondersteuning te regelen.

Het pleidooi voor het schrappen van artikel 13 van de ZVW vinden we onverstandig en een bedreiging van de keuzevrijheid van mensen. In de wijkverpleging zien we bovendien dat het lukt om ongecontracteerde zorg terug te dringen zonder de restitutievergoeding te verlagen. Ook in andere sectoren is eerst en vooral inzet nodig om mensen beter te informeren en de bestaande contractering te verbeteren.

3. In 2030 draait de zorg om de kwaliteit van mijn leven

Kwaliteit van leven voor iedereen, dat is de belangrijkste pijler van de gezondheidszorg in 2030. De zorgverlener is geen beslisser maar meer een coach die oog heeft voor mijn behoeften en rekening houdt met mijn situatie en gezondheidsvaardigheden. Ik heb zelf de regie over mijn reis naar een betekenisvol leven en erken mijn eigen verantwoordelijkheid daarin.

Om ervoor te zorgen dat de zorg gaat draaien om de kwaliteit van leven van mensen zelf, is stevige inzet nodig op samen beslissen en eigen regie. We zijn verheugd dat terug te zien in de discussienota, maar willen waken voor een te paternalistische benadering, waarbij de weg daar naartoe vooral bestaat uit het 'opvoeden' van mensen. Eigen regie begint bij een omgeving en een systeem dat dat stimuleert en faciliteert. Het bevorderen van gezondheidsvaardigheden is niet toereikend als de omgeving van mensen en het systeem niet is ingericht op het nemen van de regie.

De mensen om wie het gaat moeten niet alleen centraal staan en meebeslissen in de spreekkamer. Patiëntenparticipatie op alle niveaus is cruciaal. We onderstrepen het belang van ruimere financiering van patiëntenorganisaties, maar wat ons betreft kan er nog meer aandacht zijn voor de belangrijke rol die patiënten- en cliëntenorganisaties in het stelsel kunnen spelen.

4. In 2030 leef ik zelfstandig én sta ik er niet alleen voor

Ook als ik ziek ben of een beperking heb, kan ik zelfstandig leven in een omgeving die bij me past. Ik krijg de zorg die ik nodig acht en voel me niet aan mijn lot overgelaten. Ik kan meedoen in de maatschappij.

Het verpleeghuis is al lang niet meer de laatste woonplek voor mensen. Toch is investeren in deze

belangrijke zorgvoorziening voor de allerkwetsbaarsten hard nodig. We willen dat mensen er op kunnen vertrouwen dat ze in het verpleeghuis terecht kunnen, als het zelf niet meer gaat. Dat maakt langer thuis wonen mogelijk. Ook op hoge leeftijd of met een beperking. Tegelijkertijd moeten er in de komende jaren woningen worden gebouwd die geschikt zijn om langer zelfstandig thuis te blijven wonen. Vanzelfsprekend moeten (toekomstige) bewoners betrokken worden bij de bouwplannen daarvoor. Het is nodig om landelijk te borgen dat dit regionaal gebeurt. Zodat de woningen, de ligging, de voorzieningen en de samenstelling van de toekomstige populatie aansluiten op de leefwensen en mogelijkheden van mensen.

Ook in deze levensfase is het belangrijk dat mensen zo veel mogelijk zelf de regie kunnen voeren. Daarom moet de informatievoorziening over zorg, ondersteuning en (digitale) mogelijkheden om langer thuis te kunnen wonen verbeteren. Daarnaast zijn keuze-ondersteunende materialen, die mensen helpen passende keuzes te maken, en tools om eigen regie te kunnen voeren nodig.

5. In 2030 heb ik toegang tot de allerbeste zorg

Complexe zorg krijg ik van ervaren specialisten. Ik heb gemakkelijk toegang tot de nieuwste bewezen effectieve behandelingen en beste zorgmethoden.

Bij de nadruk op samenwerking in de regio voor de organisatie van de gezondheidszorg plaatsen wij een belangrijke kanttekening. Hoewel wij zoals gezegd de beweging op hoofdlijnen steunen, moet we ervoor waken dat de regionalisering van de Nederlandse zorg niet leidt tot onwenselijk grote verschillen tussen regio's in toegang en kwaliteit van de zorg.

Een belangrijke vraag is wat we doen als veranderingen in een regio niet van de grond komen. Het instellen van een bemiddelaar vinden wij een goed idee – maar wel een bemiddelaar die handelt vanuit en namens het patiënten- en burgerperspectief.

De aandacht voor gepast gebruik en actief pakketbeheer mag mensen niet belemmeren in het maken van de keuze die het beste bij hen past. Een interventie die bij de een niet effectief is, kan dat voor iemand anders misschien wel zijn. De Patiëntenfederatie vindt het belangrijk om bij beslissingen over de inhoud van het verzekerde pakket rekening te houden met verschillen tussen mensen zodat zorg op maat mogelijk blijft.

Organisatie en financiering om bovenstaande toekomstbeelden te realiseren

Om de benodigde veranderingen in de zorg te realiseren ziet Patiëntenfederatie Nederland op een aantal punten noodzaak voor actieve regie door de landelijke overheid. Het afdwingen van adequate digitale gegevensuitwisseling heeft hierbij de hoogste urgentie. Dit is een probleem dat zich al jaren voortsleept en waar wij zonder overheidsregie geen uitweg zien.

Ook voor het realiseren van hybride zorg geldt dat de overheid nodig is om de zorgsector een flinke zet in de goede richting te geven. Want een zo grote transformatie gaat echt niet vanzelf. De Patiëntenfederatie vindt dat patiënten moeten kunnen kiezen of ze een zorgaanbieder op diens locatie bezoeken of dat ze via digitale kanalen contact hebben of zelf metingen verrichten (telebegeleiding). Tijdens de covidcrisis gingen veel zorgaanbieders noodgedwongen over op zorg op afstand, maar er is geen garantie dat dit zo blijft. De overheid is nodig om de mogelijkheden

voor en het gebruik van digitale zorg te versnellen, onder andere via de bekostiging.

Adequate bekostiging met financiële prikkels die aandacht voor preventie, samenwerking met het sociaal domein en 'de juiste zorg op de juiste plek' lonend maken, is het derde punt waar stevig overheidsingrijpen is vereist. Zo zou de Zorgverzekeringswet ruimte moeten bieden voor de financiering van collectieve interventies, zaken die niet toegerekend kunnen worden aan individuele patiënten maar de gezondheid van mensen wel bevorderen. Daarmee krijgt onder andere preventie een stevigere verankering. Ook een betere financiering van patiëntenorganisaties zou op die manier gestalte kunnen krijgen.

Afsluitend

Het belangrijkste dat Patiëntenfederatie Nederland op basis van de discussienota *Zorg voor de Toekomst* aan het ministerie van VWS wil meegeven is de noodzaak om mensen nog veel centraler te zetten in denken en doen. De voorgestelde maatregelen in de discussienota zijn nog teveel ingegeven door bestaande vormen en structuren. Wij dagen u graag uit om radicaal te kiezen voor het perspectief van mensen zelf en denken vanzelfsprekend graag mee over het vervolg.

Hartelijke groet,

Dianda Veldman
Directeur-bestuurder